

ПРОБЛЕМИ ПРОФЕСІЙНОГО РОЗВИТКУ ОСОБИСТОСТІ В СИСТЕМІ ПІСЛЯДИПЛОМНОЇ ОСВІТИ

Шаповалова Любов Анатоліївна,
Запорізька обласна академія післядипломної педагогічної освіти,
м. Запоріжжя, Україна

Ще в кінці минулого століття в світі прийшли до консенсусу відносно того, що будь-якому суспільству необхідний оновлений процес освіти для вирішення завдань ХХІ століття, пов'язаних з забезпеченням інтелектуальної незалежності, виробництвом і просуненням нових знань, підготовкою і формуванням відповідальних і освічених громадян і високо кваліфікованих спеціалістів, без яких не можливий ні економічний, ні соціальний, ні культурний, ні політичний прогрес. Оскільки суспільство все більше і більше потребує знань, освіта, особливо післядипломна виступає в якості основних компонентів культурного соціально-економічного і екологічного стійкого розвитку людства. Тому розвиток освіти у більшості країн світу віднесено до найважливіших національних пріоритетів. В Україні також відбувається становлення нової системи освіти, орієнтованої на входження у світовий освітній простір. Цей процес супроводжується істотними змінами в педагогічній теорії і практиці навчально-виховного процесу. Нова соціально-економічна ситуація в нашій країні призвела до того, що перед післядипломною освітою було поставлено нові цілі і завдання, основним напрямом діяльності на даний момент має стати задоволення потреб спеціалістів в знаннях які б дозволяли адаптуватися в сучасному швидкоплинному світі. А це насамперед вимагає належного кадрового супроводу, впровадження науково-обґрунтованої підготовки викладацьких кадрів для школи.

Пріоритетна увага при формуванні цілей післядипломної освіти в Україні має надаватися підготовці нової генерації науково-педагогічних кадрів – національної еліти, здатної трансформувати в собі нову освітньо-світоглядну парадигму національно-державного творення, гуманістичного вознесіння самоцінності особистості вихованця [3; с. 32].

Наука і освіта сьогодні відносяться до тих соціальних інститутів суспільства, яких вага високопрофесійної інтелектуальної праці надзвичайно велика і де професійна якість наукових і педагогічних кадрів має вирішальне значення. Викладачі виступають однією з основних професійних груп, на яку суспільство покладає дві, надзвичайно важливі і взаємопов'язані задачі:

1. збереження, примноження і трансляція культурного і науково-технічного здобутку суспільства і цивілізації в цілому;
2. соціалізація особистості на відповідальному етапі її формування, пов'язаної з отриманням професійної підготовки, яка вимагає вищого професійного рівня.

Сучасні умови розвитку суспільства заклали нові вимоги до спеціалістів, яких почали більш спрямовано готувати за різними інтегрованими програмами. Це вимагало від викладацького корпусу серйозних трансформацій.

Отже, зараз в умовах глобалізації та трансформації суспільства актуальною постає проблема психологічного супроводу сучасного викладача вищого навчального закладу, який відповідав би запитам і вимогам цього суспільства.

Особа викладача його ідейно-науковий, психолого-педагогічний та методичний рівні є вирішальним чинником у психологічному супроводі спеціалістів.

Відповідно до нової філософії освіти викладач освітнього закладу в сучасних соціокультурних умовах вбачається не просто транслятором науково-культурного й професійного досвіду, а носієм незаперечної істини. Центральний тягар в діалогічній культурі припадає на індивідуальність і індивідуальну свідомість, визнанні права на

власну думку та позицію іншого, незалежно від соціально-рольової позиції, яку він обіймає.

Гуманістична парадигма освіти передбачає концентрування психолого-педагогічного супроводу педагога на особистість, її професійному становленні та особистісному зростанні. Задля цього сам викладач має бути високого рівня самоактуалізованості, особистісної й громадянської зрілості.

У педагогіці вищої школи вважається загальноновизнаним, що професійні вимоги до педагога повинні складатися з трьох основних комплексів: загальногромадянські риси, властивості, що визначають специфіку педагогічної професії, спеціальні знання, уміння й навички зі спеціальності.

Професійна діяльність викладача вищої школи вимагає наявності певних особистісних якостей, соціально-психологічних рис і педагогічних здібностей. Серед них основні такі:

1. Загальногромадянські риси: широкий світогляд, принциповість і стійкість переконань, громадянська активність і цілеспрямованість, національна самосвідомість, патріотизм і толерантність щодо інших народів і культур, гуманізм і соціальний оптимізм, високий рівень відповідальності та працелюбність
2. Морально-психологічні якості: Чесність і ясність у взаєминах з людьми, високий рівень загальної психологічної культури, повага до професіоналізму інших і наукової спадщини, акуратність і охайність, дисциплінованість і вимогливість.
3. Науково-педагогічні якості: Науково-педагогічна творчість, професійна працездатність, активна інтелектуальна діяльність, науковий пошук, педагогічне спрямування наукової ерудиції, педагогічна спостережливність, педагогічна уява та інтуїція, володіння педагогічною технікою, активна інтелектуальна діяльність, науковий пошук, гнучкість і швидкість мислення у педагогічних ситуаціях, висока культура мови та мовлення, володіння мімікою, тоном голосу, поставою, рухами і жестами.
4. Індивідуально-психологічні особливості: високий рівень соціального сприйняття й самопізнання, висока інтелектуально-пізнавальна зацікавленість і допитливість, інтерес до розвитку потенційних можливостей студентів і потреба в педагогічній діяльності з ними, позитивна Я-концепція, високий рівень домагань, емоційна стійкість, витримка й самовладання, саморегуляція, самостійність і діловитість у вирішенні життєво-важливих завдань, твердість характеру.
5. Професійно-педагогічні здібності: адекватне сприйняття студента, безумовне прийняття його як особистості, педагогічний оптимізм, проектування цілей навчання, прогнозування шляхів становлення майбутнього спеціаліста, конструювання методичних підходів і здатність передбачати можливі результати, організаторські та комунікативні здібності, духовний вплив на академічну групу і особистість студента, організація розвиваючої інтеракції.

Не менш важливим компонентом у діяльності викладача є його інформаційна культура. В умовах переходу нашого суспільства у постіндустріальне та інформаційне суспільство висувуються нові вимоги і створюються нові можливості у застосуванні інформаційних технологій та комп'ютерної техніки практично у всіх галузях виробництва, науки, освіти, культури і навіть побуту. Тому, вже сьогодні викладач мусить ефективно використовувати нові технології та джерела інформації, що сприятиме більш продуктивному засвоєнню нових знань та умінь у системі подальшого розвитку інформатизації суспільства. значну увагу слід приділяти прищепленню інформаційної культури студентам різних спеціальностей та розробці методології її формування; широкому впровадженню інформатизації в навчальний процес і наукові дослідження.

Література

1. *Головінський І.* Педагогічна психологія.-К., Аконіт, 2003.-287 с.

2. Мороз О.Г., Падалка О.С., Юрченко В.І. Педагогіка і психологія вищої школи: Навчальний посібник/ за ред. О. Г. Мороза .- К.:НПУ, 2003.-267 с.
3. Нісімчук А.С., Падалка О. С., Шпак О. Т. Сучасні педагогічні технології: Навчальний посібник .- К.: „Просвіта", 2000.-368 с.
4. Психологія особистості : Словник-довідник/ за ред. П. П. Горностая, Т. М. Титаренко .- К.: Рута, 2001.- 320 с.
5. Психолого-педагогічні проблеми підготовки вчительських кадрів в умовах трансформації суспільства/ Матеріали конференції .- К. 2003,Т 3.